

TERVEYSTALOUSTIETEEN SEURA R.Y.

Kaksi vuosikymmentä suomalaisen terveystaloustieteen asialla

Jan Klavus

Toimintavuoden päätteeksi seura on tarjonnut jäsenilleen perinteeksi muodostuneen pikkujouluillallisen. Näissä tilaisuuksissa, kuten myös epävirallisemman perinteiseksi muodostuneissa Terveystaloustieteen päivien jatkoillanvietoissa on syntynyt monia työkontakteja, kuten myös seuralaisia yhdistäviä kaskuja ja hauskoja sattumuksia, jotka jatkavat elämäänsä suullisissa kertomuksissa, mutta eivät päädy tämän kronikan kaltaisiin aikakirjoihin.

Alkusanat

Taloustieteellisen ajattelun soveltamisesta terveyteen ja terveydenhuoltoon liittyviin kysymyksiin on tullut keskeinen terveystaloustieteen ja julkishallintoa ohjaava suunnittelun ja päätöksenteon väline. Terveystaloustiede etsii ratkaisuja kysymykseen siitä, kuinka rajalliset taloudelliset voimavarat tulisi kohdentaa terveyden maksimoimiseksi yhteiskunnan määrittelemien oikeudenmukaisuus ja jakautumistavoitteiden puitteissa. Tähän kysymykseen vastaaminen parhaalla mahdollisella tavalla edellyttää laadukasta terveystaloustieteellistä tutkimusta, jolla on terveystaloustieteen merkittävyyttä, jota voidaan soveltaa terveys- ja sosiaalipalvelujen kehittämiseen ja päätöksentekoon. Tutkimustulosten hyödyntäminen puolestaan edellyttää terveydenhuollon päättäjiltä ja henkilöstöltä näkemystä ja osaamista käyttää hyödyksi terveystaloustieteellistä tutkimusta ja ajattelutapaa

Kaksikymmentä vuotta sitten perustettu Terveystaloustieteen Seura on omalta osaltaan pyrkinyt edistämään terveystaloustieteen järjestäytymistä ja näkyvyyttä Suomessa. Terveystaloustieteen tunnettavuutta ja sen aseman vakiinnuttamista ovat edesauttaneet myös professorit Kuopion, Tampereen ja Helsingin yliopistoissa sekä alan tutkijoiden määrän lisääntyminen tutkimuslaitoksissa ja lääketeollisuudessa. Kronikan kirjoittaminen on ollut palkitsevaa ja avannut uusia näkökulmia terveystaloustieteen kehitykseen Suomessa. Kirjoittaminen ja taustatyö ovat myös kasvattaneet arvostusta alan veteraanien pohjatyöhön ja ponnisteluihin terveystaloustieteen tunnetuksi tekemiseen ja arvostukseen paitsi itsenäisenä tieteenalana myös monien käytännön sovelluksien ja terveystaloustieteen apuvälineenä. Tästä hyvänä osoituksena on seuran päätapahtuman Terveystaloustieteen päivän alati kasvanut suosio kävijämäärillä mitaten. Haluan kiittää kaikkia kronikan kirjoitustyötä avustaneita seuran jäseniä ja erityisesti Markku Pekurista, Harri Sintosta ja Eero Linnakkoa monien arkistojen ulottumattomissa olleiden tietojen kaivamisesta ja avunannosta käsikirjoituksen viimeistelyssä.

Helsingissä 1.5.2012

Jan Klavus

Seuran perustaminen

Terveystaloustieteen Seura perustettiin 19. toukokuuta 1992 Suomen Terveystutkimus Oy:n tiloissa Tarkk'ampujankatu 10 B:ssä. Kutsu perustamiskokoukseen lähetettiin silloisille Suomen eturivin terveystaloustieteilijöille. Ajatuksena oli koota yhteen laaja joukko alan asiantuntemusta sekä saavuttaa kattava alueellinen ja tutkimuslaitoksellinen edustus.

Kokouksen avasi dosentti Markku Pekurisen kysymys: ”Miksi tämä askel?” Esityslistan ensimmäisessä varsinaisessa asiakohdassa päätettiin Terveystaloustieteen Seuran perustamisesta. Tuo askel suomalaisen terveystaloustieteen järjestäytymiseksi koettiin ilmeisen tarpeelliseksi ja hyvin perustelluksi. Joku kokouksen osallistuja on kirjoittanut arkistoidun esityslistan reunaan lyijykynällä merkinnän: ”yksimielinen päätös, kohotettiin malja”. Terveystaloustieteen Seura oli perustettu!

Perustamiskokouksessa päätettiin seuran säännöistä sekä valittiin seuralle puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, johtokunnan jäsenet, tilintarkastajat ja varatilintarkastajat. Lisäksi vahvistettiin jäsenmaksun ja kannattajajäsenmaksun suuruus. Terveystaloustieteen Seuran ensimmäiseksi puheenjohtajaksi toimikaudeksi 1992 – 1993 valittiin vs. professori Harri Sintonen ja varapuheenjohtajaksi dosentti Markku Pekurinen. Johtokunnan varsinaisen jäsenistön muodostivat Unto Häkkinen, Pirjo Koivukangas, Eero Linnakko, Eero Pitkänen, Pekka Rissanen ja Hannu Valtonen. Seuran sihteeri ja varainhoitaja valittiin myöhemmin, ensimmäisessä varsinaisessa johtokunnan kokouksessa elokuussa 1992 Kuopiossa. Sihteeri vastasi tuolloin myös seuran varainhoitajan tehtävistä.

Varsinaisten perustamismuodollisuuksien lisäksi ensimmäisessä kokouksessa tehtiin päätös Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) jäsenyyden hakemisesta. Käytännön toimiin päätettiin ryhtyä osallistumalla 13. pohjoismaisen terveystaloustieteen kokouksen (Nordic Health Economists' Study Group Meeting) järjestämiseen saman vuoden syksynä Kuopiossa. Lisäksi päätettiin tieteellisen symposiumin järjestämisestä tammikuussa 1993 teemalla ”Terveystaloustieteen uudistukset ja kustannuskriisi”. Tästä symposiumista, joka lopulta järjestettiin 5. helmikuuta 1993, muodostui nykyinen Terveystaloustieteen päivä. Seminaaripäivän ajankohta helmikuussa, joka on epävirallisesti määritelty ”Runebergin päivän lähin perjantai”, on vielä nykyäänkin

käytössä. Myös seminaarin iltapäiväkahvin yhteydessä tarjottu runebergintorttu on muodostunut kiinteäksi perinteeksi.

Terveystaloustieteen Seuran perustamisen aikaan Suomi oli vajoamassa syvään taloudelliseen lamaan. Lamatunnelmasta ei perustamiskokouksessa kuitenkaan ollut tietoakaan. Usko suomalaisen terveystaloustieteen tulevaisuuteen sekä into edistää alan tukimusta ja tunnettavuutta veivät voiton maassa vallitsevasta lama-apatiasta. Tähän viittaa perustamiskokouksen esityslistan viimeinen kohta, jonka mukaan kokous tullaan päättämään iloiseen oluen ja viinin nautiskeluun.

Miksi tämä askel?

Ennen Terveystaloustieteen Seuran perustamista terveystaloustiede oli alkanut jo saada jalansijaa suomalaisessa tiedeyhteisössä.

Suomalaisten terveystaloustieteilijöiden akateeminen koulutus käynnistyi, kun Yrjö Jahnssonin säätiön (YJS) hallitus päätti vuonna 1976 alkaa myöntää stipendejä terveystaloustieteen opintoihin ulkomailla. Jo aikaisemmin oli julkaistu ensimmäinen suomenkielinen esitys terveystaloustieteen perusteista tieteenalaa käsitelleen seminaarin pohjalta (Kansantaloustieteellinen aikakauskirja, 1975). Myös sairaanhoitajien koulutukseen oli lisätty muutama tunti taloustieteitä, jota seuran tulevat jäsenet kävivät alan oppilaitoksissa vuoroin opettamassa.

Tuohon aikaan terveystaloustieteen harjoittajat olivat töissä erilaisissa tutkimus- ja kehittämistehtävissä valtion ja kuntien keskushallinnossa, esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden tutkimusosastolla, Sairaallaliitossa, Suomen Kuntaliitossa, Kansanterveyslaitoksen terveydenhuollon tutkimusryhmässä ja Työterveyslaitoksella. Näissä tehtävissä toimivista henkilöistä valikoituivat myös ensimmäiset YYS:n stipendiaatit. Opintomatkan kohteena oli Yorkin yliopisto Englannissa, missä terveystaloustieteen maisteriohjelma aloitettiin vuonna 1977 ensimmäisenä Euroopassa. Siitä lähtien Suomen terveystaloustieteen ”*alma materina*” onkin toiminut juuri York. Terveystaloustieteilijöiden koulutuksen ohella, Yorkin opinto-ohjelmalla on ollut merkittävä rooli myös terveystaloustieteellisen ajattelutavan ja menetelmien tuomisessa Suomeen.

Yhteisten opiskelukokemusten ja työtehtävien kautta ”Yorkin kävijöistä” syntyi varsin tiivis pieni yhteisö, joka kokoontui epämuodollisissa merkeissä terveystaloustietettä koskevissa illanistujaisissa, yleensä Kansanterveyslaitoksen ja myöhemmin Suomen Terveystutkimuksen tiloissa Tarkk’ampujankadulla. Yhteisiä koulutusmatkoja tehtiin muun muassa Kuopioon (yliopistollinen sairaala), Turkuun (Leiras), Saaloon (Halikon sairaala) ja Punkaharjulle (Kuntoutussairaala). Joukko osallistui myös Hollannin Leidenissä vuonna 1980 järjestettyyn toiseen terveystaloustieteen maailmankonferenssiin.

Ensimmäinen terveystaloustieteen suomenkielinen oppikirja valmistui vuonna 1987 WSOY:n aloitteesta. Se oli tarkoitettu lähinnä perustason yliopistolliseksi oppikirjaksi sekä tukemaan sairaanhoitajien taloustieteen opintoja, jotka edelleen säilyivät opetusohjelmassa. Lääkäreiden ei silloin vielä katsottu tarvitsevan talousoppeja. Oppikirja kiteytti terveystaloustieteen teorioiden ja menetelmien erityispiirteet itsenäisenä oppiaineena. Kirjasta muodosti perusteos terveystaloustieteen opiskeluun yliopistoissa ja terveydenhuoltoalan oppilaitoksissa. Lisäksi kirja on vuosien varrella löytänyt paikkansa myös monien terveydenhuoltoalan päätöksentekijöiden ja hallinnollissa tehtävissä toimivien lääkärin kirjoituspöydillä.

Terveystaloustieteen ensimmäinen virka, vuonna 1978 perustettu lehtoraatti Kuopiossa, muutettiin vuonna 1987 apulaisprofessoriksi. Lisäksi muissa yliopistoissa (Helsinki, Tampere, Oulu) terveystaloustieteen opetusta oli saatavilla tuntiopetuksena. Tämä edesauttoi myöhemmässä vaiheessa myös uusien terveystaloustieteen yliopistovirkojen perustamista. Kuopion apulaisprofessori muutettiin professoriksi ja terveystaloustiedettä alettiin opettaa Kuopiossa pääaineena vuonna 1996. Helsingin yliopiston kansanterveystieteen laitokselle (nyk. Hjelt-instituutti) perustettiin vuonna 1999 osa-aikainen terveystaloustieteen professorin virka, jonka toinen puolikas sijoitettiin Stakesin terveydenhuollon menetelmien arviointiyksikköön (Finohta). Tampereen yliopiston terveystieteiden yksikköön perustettiin terveystaloustieteen professorin virka vuonna 2002 ja Suomen ensimmäinen farmakoekonomian professori aloitti virassa Helsingin yliopiston farmasian tiedekunnassa vuonna 2008.

Vaikka Suomessa oli vielä seuran perustamisen aikoihin vähänlaisesti terveystaloustieteen yliopistovirkoja ja tuntiopetusta, tutkimuslaitoksissa ja julkishallinnossa työskenteli useita terveystaloustieteilijöitä sekä muuta alasta kiinnostunutta tutkijakuntaa.

Tutkimuskenttä oli kuitenkin vielä melko hajanainen ja yleiset näkemykset siitä, mitä terveystaloustiede on, vaihtelivat ja saivat tutkijoiden näkökulmasta ehkä turhankin laveita tulkintoja.

Ennen seuran perustamista alan tutkijoiden kokoontumisissa käytiin kiivastakin keskustelua Terveystaloustieteen Seuran tarpeellisuudesta. Osalla oli huonoja kokemuksia toiminnasta vastaavanlaisissa tieteellisissä seuroissa, joissa seuran johdon sisäiset erimielisyydet olivat näivettäneet yhteistyöhengen. Silti alan oppikirjan, laajenevan tieteellisen yhteistyön ja ensimmäisten terveystaloustieteen opetusvirkojen perustamisen katsottiin muodostavan riittävät puitteet terveystaloustieteen kehittämiseksi oppiaineena ja tutkimusalana Suomessa. Samalla pidettiin tärkeänä, että terveystaloustiede profiloituisi selkeästi akateemista ja soveltavaa tutkimusta painottavana itsenäisenä tieteenalana. Näistä lähtökohdista terveystaloustieteen aktiivit päättivät koota rivinsä ja ottaa askeleen kohti järjestäytyntä yhteistyötä tieteellisen seuran muodossa.

Paperitöitä, sääntöjä ja jäsenhakemuksia

Perustamiskokouksen jälkeen edessä oli uuden yhdistyksen virallisen aseman ja toimintasäännösten vahvistaminen. Ilmoitus seuran perustamisesta lähetettiin oikeusministeriöön lokakuussa 1992. Asian käsittely ministeriössä kesti lähes kaksi vuotta, kunnes 29. elokuuta 1994 myönteinen päätös seuran merkitsemisestä yhdistysrekisteriin vahvisti sen virallisen aseman suomalaisten aatteellisten seurojen joukossa.

Perustamiskokouksen kutsun yhteydessä oli lähetetty luonnos seuran säännöistä, ja ne käsiteltyään perustamiskokous hyväksyi säännöt ilman merkittäviä sisällöllisiä muutoksia. Terveystaloustieteen Seuran toiminta-ajatuksiksi on säännöissä kirjattu: *Seuran tarkoituksena on terveystaloustieteellisen tutkimuksen edistäminen ja kehittäminen Suomessa. Tarkoitustaan seura toteuttaa*

1. *Tukemalla jäsentensä tutkimustyötä ja toimeenpanemalla esitelmä- ja keskustelutilaisuuksia*
2. *Harjoittamalla julkaisutoimintaa*
3. *Harjoittamalla kansainvälistä yhteistoimintaa*

Seuran sääntöjä tarkennettiin vuonna 1994 korjaamalla sääntöihin jäänyt tekninen virhe johtokunnan varsinaisten jäsenten lukumäärästä. Perustamiskokouksen koollekutsujat olivat alun perin ehdottaneet johtokuntaan neljää jäsentä, mutta kokouksessa määrä tarkentui kuudeksi ja nyt se myös kirjattiin sääntöihin. Mittavampi sääntöuudistus toteutettiin vuonna 2000. Merkittävimmät muutokset koskivat seuraavia kohtia:

- Yhdistyslain muutoksen myötä säännöissä ollut ulkomaalaisrajoitus poistettiin. Alkuperäisissä säännöissä muiden kuin Suomen kansalaisten enimmäismäärä oli rajoitettu yhteen kolmasosaan jäsenmäärästä
- Seuran kevätkokous määriteltiin sisällöllisesti mennyttä toimintavuotta tarkastelevaksi kokoukseksi
- Seuran syyskokous määriteltiin sisällöllisesti toiminnan suunnittelusta ja henkilövalinnoista päättäväksi kokoukseksi
- Sääntöihin lisättiin kohta, josta käy ilmi tilintarkastajien lausunnon antamisen ajankohta, jotta vuosikokous voidaan kutsua koolle.

Seuran sääntöjen mukaan jäseneksi pääsee terveystaloustieteellisestä tutkimuksesta kiinnostunut henkilö, jonka seuran kokous johtokunnan esityksestä hyväksyy. Ensimmäisessä johtokunnan kokouksessa syksyllä 1992 johtokunta tarkensi jäsenyyssuhteita. Seuran varsinaiseksi jäseneksi hakevan tulee hakemuksessaan ilmoittaa terveystaloustieteelliset kirjalliset tai muut työnsä. Jäsenyys edellyttää, että hakija on osoittanut jatkuvaa kiinnostusta terveystaloustieteeseen, ja että hänellä on korkeakoulututkinto. Myöhemmin, terveystaloustieteen koulutusohjelman käynnistyttyä Kuopion yliopistossa, jäseneksi on hakemuksen perusteella suoraan hyväksytty laitokselta valmistuneet terveystaloustieteen pääaineopiskelijat. Seuran sääntöjen mukaan sillä voi varsinaisten jäsenten lisäksi olla kirjeenvaihtajajäseniä, kannattajajäseniä ja kunniajäseniä. Monista muista tieteellisistä seuroista poiketen Terveystaloustieteen Seura hyväksyy uusia jäseniä vain hakumenettelyn kautta. Tällä tavalla on haluttu varmistaa tieteenalan edustavuus, edunvalvonnan oikeanlainen kohdentuminen ja se että seuran jäsenistö muodostaa yhdenmukaisen ammatillisen verkoston. Vaikka hakumenettelyyn liittyvä linjaus on rajoittanut seuran jäsenmäärän kasvua, on jäsenmäärä lisääntynyt tasaista vuosivauhtia. Vuonna 2012 Terveystaloustieteen Seurassa

oli 87 varsinaista jäsentä. Kunniajäseniä oli viisi. Seuran jäsenistö edusti kattavasti suomalaisia tutkimuslaitoksia, lääketeollisuutta, yliopistoja, sosiaali- ja terveystalouden järjestöjä ja kuntaorganisaatioita. Huomattavaa myös on, että seuran jäsenistön sukupuolirakenne oli tasa-arvolain mukainen – 87 jäsenestä 42 oli naisia.

Hakemus TSV:aan jätettiin vuoden 1999 lopussa, kun seuran toiminnan katsottiin vakiintuneen ja jäsenmäärää oli saatu kasvatettua. Myönteinen päätös valtuuskunnan jäseneksi hyväksymisestä saatiin seuraavana vuonna. Jäsenyys TSV:ssa vahvisti seuran aseman tieteellisenä seurana. Jäsenyyden myötä seura on myös TSV:n edunvalvonnan piirissä ja mukana jäsenseurojen yhteistyötä ja toimintaedellytyksiä edistävissä toiminnassa. TSV:n kautta seura on saanut mahdollisuuden tehdä esityksiä Suomen Akatemian tieteellisten toimikuntien jäseniksi. Terveystaloustieteen Seura on ollut International Health Economics Associationin (iHEA) liitännäisjäsen vuodesta 2010.

Terveystaloustieteen Seuran toimihenkilöt ja kunniajäsenet

Seuran toimintaa johtaa ja sen taloudenhoidosta sekä omaisuudesta vastaa syysvuosikokouksessa valittu johtokunta, johon kuuluvat: toimintavuodeksi kerrallaan valitut puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Johtokunnassa on kuusi muuta kahdeksi toimintavuodeksi valittua jäsentä, joista vuosittain erovuorossa on kolme.

Puheenjohtajat 1992 - 2012

Harri	Sintonen	1992 – 2005
Markku	Pekurinen	2005 – 2010
Maj-Britt	Hedvall	2011 –

Varapuheenjohtajat 1992 - 2012

Markku	Pekurinen	1992 – 1998
Maj-Britt	Hedvall	1998 – 2005
Tarja	Honkalampi	2005 – 2007
Marja	Blom	2007 – 2010
Neill	Booth	2011 –

Sihteerit 1992 - 2012

Unto	Häkkinen	1992 – 1996
Pekka	Rissanen	1996 – 1998
Mai	Nordberg	1998 – 2000
Hennamari	Mikkola	2000 – 2003
Jan	Klavus	2004 –

Kunniajäseneksi voidaan seuran kokouksen yksimielisellä päätöksellä valita erityisen ansioitunut terveystaloustieteilijä tai terveystaloustieteellistä tutkimustyötä erittäin huomattavasti tukenut henkilö.

Kunniajäsenet

Professor Alan Williams 1998
University of York, Iso-Britannia

- Vuonna 2005 edesmennyt taloustieteen professori Yorkin yliopistosta. Keskeinen Yorkissa opiskelleiden suomalaisten terveystaloustieteilijöiden opettaja ja ansioitunut tieteenalan kansainvälinen uranuurtaja.

Professori *emerita* Sirkka Sinkkonen
Itä-Suomen yliopisto, Kuopio

2001

- Terveystaloustieteen yliopistotason koulutuksen käynnistäjä Suomessa ja akateemisen terveystaloustieteellisen tutkimuksen edistäjä.

Pääjohtaja *emerita* Vappu Taipale
Stakes, Helsinki

2007

- Terveystaloustieteen soveltavan tutkimuksen edistäjä ja tieteenalan virkojen ja tutkimusyksikön perustamisen puolestapuhuja Stakesissa.

Ylijohtaja *emeritus* Kimmo Leppo
Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki

2007

- Terveystaloustieteellisen tutkimuksen aktiivinen puolestapuhuja, joka edesauttoi tutkimusalan vakiinnuttamista vaiheessa, jolloin Terveystaloustieteen Seuraa ei vielä ollut perustettu.

Professori, *emeritus* Harri Sintonen
Helsingin yliopisto, kansanterveystieteen laitos

2010

- Suomalaisen terveystaloustieteen *primus motor*, kansainvälisesti tunnustettu tutkija, terveyteen liittyvän elämänlaatumittarien kehittäjä (15D) ja pitkäaikainen terveystaloustieteen professori ja opettaja Helsingin yliopistossa.

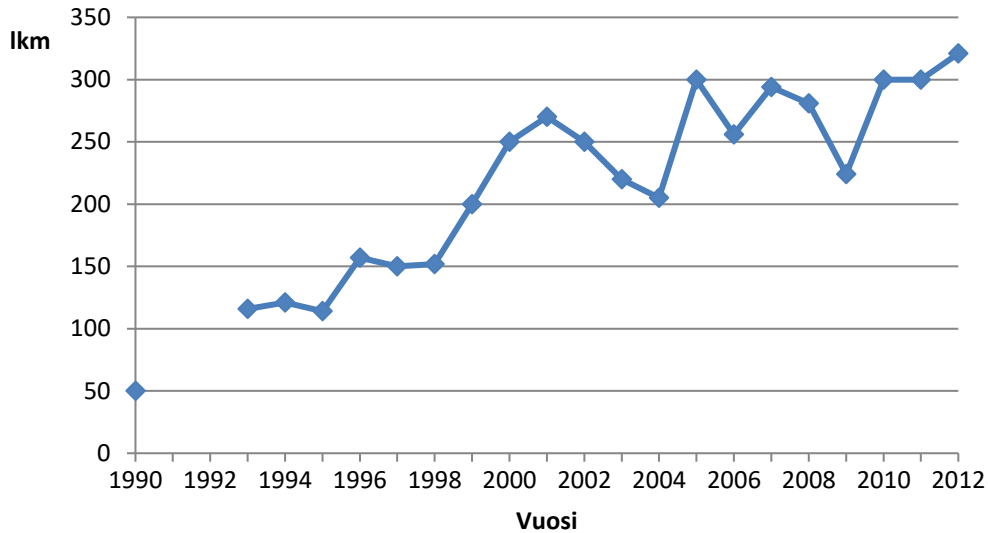
Seminaarit ja tieteelliset tapahtumat

Seuran päätapahtuma on vuosittain helmikuussa järjestettävä Terveystaloustieteen päivä. Yrjö Jahnssonin säätiön ja Stiftelsen Svenska Handelshögskolanin (Hanken) tukemana tilaisuuteen on kutsuttu ulkomaisia asiantuntijoita, joilla on päivän teemaan liittyvä tuorein alan tieteellinen tuntemus. Päivillä esitetään myös terveystaloustieteen ajankohtaista kansallista tutkimusta. Terveystaloustieteen päivän esitykset on julkaistu artikkelilyhennelminä vuodesta 1993 alkaen Stakesin Aiheita-sarjassa ja vuodesta 2009 lähtien Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) julkaisusarjassa. Viime vuosina artikkelikirjasta on julkaistu myös verkkoversio THL:n ja Terveystaloustieteen Seuran internetsivuilla. Terveystaloustieteen päivän artikkeleista on julkaistu terveystaloustieteen teemanumero Sosiaalilääketieteellisessä aikakauslehdessä vuosina 1995 ja 1997.

Alkuvuosina Terveystaloustieteen päivä järjestettiin pitkälti seuran johtokunnan jäsenten ja muiden avustavien tahojen talkootyönä. Tilaisuuden suosion ja osallistujamäärän kasvettua vuosien varrella, seminaaripalvelut on hankittu ulkopuoliselta kongressitoimistolta.

Viime vuosina terveystaloustieteen päivä on järjestetty Hankenin tiloissa. Tätä ennen tilaisuus pidettiin Kuntatalossa ja kahtena vuonna Säätytalossa. Yhdeksänkymmentäluvulla Terveystaloustieteen päivään osallistui vuosittain noin 100 – 200 henkeä. 2000-luvulla kävijämäärä vaihteli 200 ja 300 välillä ja vuosina 2010 – 2012 tilaisuus on ollut ”loppuunmyyty”, eli Hankenin 300 hengen kiintiö on täytynyt tai hieman ylittynyt (Kuva 1).

Kuva 1. Terveystaloustieteen päivän osallistujamäärä 1990 - 2012

Terveystaloustieteen Seura jakoi vuosina 1999 – 2001 Terveystaloustieteen päivän yhteydessä terveystaloustieteen kannustuspalkinnon. Palkinnolla haluttiin kannustaa tutkijanuran alkuvaiheessa olevia terveystaloustieteen jatko-opiskelijoita ja nuoria tutkijoita. Kannustuspalkinnosta päätettiin vuonna 2006 siirtyä ansiokkaimmalle suomalaiselle terveystaloustieteelliselle artikkelille myönnettävään palkintoon. Varsinaisen artikkelipalkinnon lisäksi samassa yhteydessä on myönnetty pienimuotoisempia tunnustuspalkintoja tai kunniamainintoja.

Terveystaloustieteen päivä 1990 - 2012

1990

Teema:	Terveystaloustieteen päivä
Paikka:	Snellmania, Kuopion yliopisto
Pääpuhuja(t):	Professor Tony Culyer (University of York, Iso-Britannia)

Osallistujia: 50

1993

Teema: Terveydenhuollon uudistukset ja kustannuskriisi

Paikka: Kuntatalo, Helsinki

Pääpuhuja(t): Professor Alan Maynard (University of York, Iso-Britannia)
Assistant professor Berthe de Jong (Erasmus University,
Alankomaat)
Ylijohtaja Kimmo Leppo (Sosiaali- ja terveysministeriö)

Osallistujia: 116

1994

Teema: Terveydenhuollon vaihtoehdot

Paikka: Kuntatalo, Helsinki

Pääpuhuja(t): Professor Bengt Jönsson (Stockholm School of Econom-
ics, Ruotsi)

Osallistujia: 121

1995

Teema: Julkisen ohjauksen ja markkinaohjauksen tehtävät ja mahdollisuudet terveydenhuollossa

Paikka: Kuntatalo, Helsinki

Pääpuhuja(t):

Osallistujia: 114

1996

Teema: Kuntien muuttuva rooli sosiaali- ja terveydenhuollon tuottajana ja rahoittajana

Paikka: Säätytalo, Helsinki

Pääpuhuja(t):
Selvitysmies Heikki Koski (sisäasiainministeriö)
Erikoistutkija Unto Häkkinen (Stakes)
Erikoistutkija Hannu Valtonen (Stakes)
Hallintojohtaja Seppo Tuomola (Helsingin terveystieteiden keskus)

Osallistujia: 157

1997

Teema: Lisääntykö eriarvoisuus sosiaali- ja terveydenhuollossa?

Paikka: Säätytalo, Helsinki

Pääpuhuja(t): Professor Adam Wagstaff (University of Sussex, Iso-Britannia)
Ylijohtaja Hannu Uusitalo (Stakes)
Tutkimuspäällikkö Unto Häkkinen (Stakes)

Osallistujia: 150

1998

Teema: Taloudellinen arviointi terveydenhuollon päätöksenteossa
– onko siitä hyötyä?

Paikka: Kuntatalo, Helsinki

Pääpuhuja(t): Professor Michel Drummond (University of York, Iso-Britannia)
Hallintoylilääkäri Martti Kekomäki (HYKS)
Pääsihteeri Mikko Puntari (Lääkekorvauslautakunta)
Toimitusjohtaja Jarmo Lehtonen (Lääketeollisuusliitto r.y.)

Osallistujia: 152

1999

Teema: Priorisointi terveydenhuollossa

Paikka: Kuntatalo, Helsinki

Pääpuhuja(t): Professor Ray Robinson (London School of Economics, Iso-Britannia)
Associate professor Jan Abel Olsen (University of Tromsö, Norja)
Dosentti Olli-Pekka Ryynänen (Kuopion yliopisto)

Osallistujia: 200

Kannustuspalkinto: Matti Koivu (1000 €). ”Kunnallisen hammashoidon tuotavuus”

2000

Teema: Ikääntymisen ekonomia – kuinka vanhuspalvelut rahoitetaan?

Paikka: Kuntatalo, Helsinki

Pääpuhuja(t): Professor Luc Delesie (Centre for Health Services Research, Belgia)
Konsultti Leif Sonkin (Keskustakehitys Oy)
Tutkimusohjaaja Tarmo Valkonen (Etlä)
Tuotekehitysjohtaja Anni Hellaman (Sampo Oyj)

Osallistujia: 250

Kannustuspalkinto: Katja Makkonen ja Ritva Asikainen (1000 €). ”Terveydenhuollon avopalvelujen käyttöön liittyvät aika- ja matkakustannukset”

2001

Teema: Miten tuottaa ja rahoittaa terveystalousta – kokemuksia ja vaihtoehtoja

Paikka: Hanken, Helsinki

Pääpuhuja(t): Professor Richard B. Saltman (University of Atlanta, USA)
Peruspalveluministeri Osmo Soininvaara (Eduskunta)

Osallistujia: 270

Kannustuspalkinto: Tiina Pitkänen (1000 €). ”Yli 65-vuotiaiden aivohalvauspotilaiden kuntoutuskokeilun kustannusvaikuttavuus”

2002

Teema: Taloudelliset kannusteet terveydenhuollossa – keppiä vai porkkanaa?

Paikka: Hanken, Helsinki

Pääpuhuja(t): Professor Alan Maynard (University of York, Iso-Britannia)
Valtiosihteeri Raimo Sailas (Valtiovarainministeriö)
Kehittämispäällikkö Markku Pekurinen (Stakes)

Osallistujia: 250

2003

Teema: Suuret tilaaja- ja tuottajaorganisaatiot – ratkaisu terveydenhuollon ongelmiin?

Paikka: Hanken, Helsinki

Pääpuhuja(t): Professor Vassilios Aletras (University of Thessalonik, Kreikka)
Professori Martti Kekomäki (HYKS)
Johtaja Rauno Ihalainen (Pirkanmaan sairaanhoitopiiri)
Tutkimusprofessori Unto Häkkinen (Stakes)

Osallistujia: 220

2004

Teema: Työvoimapula terveydenhuollossa – tarua vai totta?

Paikka: Hanken, Helsinki

Pääpuhuja(t): Professor Jan-Erik Askildsen (University of Bergen, Norja)

Johtava ylilääkäri Heikki Pylkkänen (Kerimäen kuntayhtymä)

Toimitusjohtaja Pertti Karjalainen (MedOne)

Apulaistoiminnanjohtaja Santero Kujala (Lääkäriliitto)

Osastopäällikkö Merja Merasto (Tehy)

Toimitusjohtaja Pekka Paunio (Qualisan Oy)

Professori Juhani Lehto (Tampereen yliopisto)

Osallistujia: 205

2005

Teema: Vaikuttavuudella tuottavuutta terveydenhuoltoon – vai päinvastoin?

Paikka: Hanken, Helsinki

Pääpuhuja(t): Professor Peter C. Smith (University of York, Iso-Britannia)

Ylilääkäri Risto Roine (HUS)

Kehittämispäällikkö Miika Linna (Stakes)

Professori Harri Sintonen (Helsingin yliopisto)

Osallistujia: 300

2006

- Teema: Suomen terveydenhuolto kansainvälisessä vertailussa
- Paikka: Hanken, Helsinki
- Pääpuhuja(t): Director Jeremy Hurst (OECD)
Alivaltiosihteeri Vesa Vihriälä (Valtioneuvoston kanslia)
Projektipäällikkö Jukka Peltomäki (Sisäasianministeriö)
Tutkimusprofessori Unto Häkkinen (Stakes)
- Osallistujia: 256
- Artikkelipalkinto: Juha Laine (1000 €). Measuring the productive efficiency and clinical quality of institutional long-term care for the elderly. *Health Economics* (2005) 14:245-256

2007

- Teema: Terveydenhuolto: investointi vai kustannus? Rahat terveyden edistämiseen, lääkehoitoon vai palvelujärjestelmään?
- Paikka: Hanken, Helsinki
- Pääpuhuja(t): Professor Peter Zweifel (University of Zürich, Sveitsi)
Pääjohtaja Pekka Puska (Kansanterveyslaitos)
Kansanedustaja Suvi-Anne Siimes (Eduskunta)

Sairaanhoitopiirin johtaja Aki Lindén (Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri)

Osallistujia: 294

2008

Teema: Terveyden hinta – paljonko elämä saa maksaa?

Paikka: Hanken, Helsinki

Pääpuhuja(t): Professor Mike Drummond (University of York, Iso-Britannia)
Hallintoylilääkäri Liisa-Maria Voipio-Pulkki (Kuntaliitto)
Johtaja Vesa Jormanainen (Pfizer Oy)

Osallistujia: 281

Artikkelipalkinto: Terhi Kankaanranta (1000 €). The role of job satisfaction, job dissatisfaction and demographic factors on physicians' intentions to switch work sector from public to private. *Health Policy* (2007) 83:53-64

Tunnustuspalkinnot: Lien Nguyen (200 €). Choices and utilization in dental care: Public vs. private dental sectors, and the impact of a two-channel financed health care system. *European Journal of Health Economics* (2006) 51:99-106

Edvard Johansson (200 €). The association of alcohol dependency with employment probability: evidence from

the population survey 'Health 2000 in Finland'. *Health Economics* (2007) 16: 739–754

2009

- Teema: Ennaltaehkäisy ja terveyden edistäminen
- Paikka: Hanken, Helsinki
- Pääpuhuja(t): Professor Donald S. Kenkel (Cornell University, USA)
Terveystaloustieteen asiantuntija Urpo Kiiskinen (Eli Lilly Oy)
- Osallistujia: 224

2010

- Teema: Terveydenhuollon uudet järjestämismallit
- Paikka: Hanken, Helsinki
- Pääpuhuja(t): Professor Jon Magnussen (University of Science and Technology, Norja)
Osmo Soininvaara
Professori *emeritus* Lauri Nuutinen (Oulun yliopisto)
Tutkimusprofessori Unto Häkkinen (THL)

- Osallistujia: 300
- Artikkelipalkinto: Urpo Kiiskinen (1000 €). Think twice before you book? Modelling the choice of public vs private dentist in a choice experiment. *Health Economics* (2009). DOI: 10.1002/hec
- Tunnustuspalkinnot: Petri Böckerman (200 €). Unemployment and self-assessed health: evidence from panel data. *Health Economics* (2009), 18, 161-179.
- Piia Peura (200 €). Cost-effectiveness of statins in the prevention of coronary heart disease events in middle-aged Finnish men. *Current Medical Research and Opinions* (2008), 24, 6, 1825-1834.
- Kirsi Vitikainen (200 €). Estimation of hospital efficiency – Do different definitions and casemix measures for hospital output affect the results? *Health Policy* (2009), 89, 149-159.

2011

- Teema: Terveydenhuollon rahoituksen vaihtoehdot
- Paikka: Hanken, Helsinki
- Pääpuhuja(t): Tutkimusprofessori Markku Pekurinen (THL)
Johtaja Mikael Forss (Kela)
Tutkimusprofessori Aki Kangasharju (VATT)

Sairaanhoitopiirin johtaja Rauno Ihalainen (Pirkanmaan sairaanhoitopiiri)

Osallistujia: 300

2012

Teema: Valinnanvapaus terveydenhuollossa – totta vai tarua?

Paikka: Hanken, Helsinki

Pääpuhuja(t): Research Manager Anna Häger Glenngård (Swedish Institute for Health Economics, Ruotsi)
Toimitusjohtaja Aki Lindén (HUS)
Johtaja Jouko Isolauri (Keski-Suomen sairaanhoitopiiri)
Professori Hannu Valtonen (Itä-Suomen yliopisto)

Osallistujia: 321

Pohjoismainen terveystaloustieteen kokous (NHESG)

Nordic Health Economists' Study Group (NHESG) on epävirallinen akateeminen tutkijaorganisaatio, joka järjestää pohjoismaisen tutkijakokouksen vuosittain elokuussa. Ensimmäinen NHESG-kokous pidettiin vuonna 1980 Frostvallenissa, Ruotsissa. Sen jälkeen kokous on järjestetty vuorovuosin kussakin Pohjoismaassa. Ennen Terveystaloustieteen Seuran perustamista ensimmäinen Suomessa järjestetty pohjoismainen kokous pidettiin Espoon Korpilammella vuonna 1982. Pääpuhujina olivat professori Joseph Newhouse (Harvard University, USA) ja professori Alan Williams (Yorkin yliopisto, Iso-Britannia). Vuonna 1988 pohjoismainen terveystaloustieteen kokous järjestettiin Kansaneläkelaitoksen kuntoutuskeskuksen tiloissa Turussa.

Terveystaloustieteen Seura on järjestänyt pohjoismaisen terveystaloustieteen kokouksen Suomessa kolme kertaa, vuosina 1992, 1997 ja 2002. 2000-luvulla myös Viro liittyi mukaan järjestön toimintaan. Pohjoismaisen terveystaloustieteen kokous järjestettiin ensimmäistä kertaa Virossa vuonna 2007, kun isännöintivuorossa ollut Suomi jakoi järjestämistä vastuun Tarton yliopiston kanssa. Pohjoismaisiin kokouksiin on osallistunut myös keskieurooppalaisia terveystaloustieteilijöitä ja vuonna 2008 NHESG-kokous järjestettiin Aberdeenissa, Skotlannissa.

Ensimmäisen Terveystaloustieteen Seuran järjestämän pohjoismaisen terveystaloustieteen kokouksen (1992) tuotto sijoitettiin seuran perustamisrahastoon edesautta-
maan seuran toiminnan käynnistämistä. Pohjoismaisten kokousten järjestämistä Suomessa ovat tukeneet taloudellisesti mm. Yrjö Jahnssonin säätiö, Suomen Akate-
mia, MSD-Finland, Pfizer ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö.

Terveystaloustieteen Seuran järjestämät pohjoismaiset terveystaloustieteen kokoukset

1992

Paikka: Kuopion yliopisto, Kuopio

Pääpuhuja(t): Ivar Sonbo Kristansen, Norja
Martin Knudsen, Tanska
Kalevi Luoma, VATT
Maija-Liisa Järviö, VATT

1997

Paikka: Hanasaari, Helsinki

Pääpuhuja(t): Professor Jeff Richardson (Monash University, Australia)
Osastopäällikkö Kimmo Leppo (Sosiaali- ja terveysministeriö)

Osallistujia: 101

2002

Paikka: Hanken, Helsinki

Pääpuhuja(t): Carol Propper (University of Bristol, Iso-Britannia)

Muuta:

1. Terveystaloustieteen jatko-opintokurssi
2. Ekonometrian workshop

Luennoitsijat:

1. Frank Windmeijer (Fiscal Institute of London, Iso-Britannia)
1. Pekka Rissanen (Tampereen yliopisto)
2. Jan-Abel Olsen (University of Tromsö, Norja)
2. Miika Linna (Stakes)

Osallistujia: 90

Euroopan terveystaloustieteen konferenssi (ECHE2010)

Mittakaavaltaan merkittävin Terveystaloustieteen Seuran järjestämä tapahtuma oli vuoden 2010 Euroopan terveystaloustieteen konferenssi (ECHE2010) Helsingissä. Kokousvalmistelut aloitettiin hyvissä ajoin, yli kaksi vuotta ennen tilaisuutta. Järjestelyihin ja konferenssin käytännön toteutukseen osallistui seuran johtokunnan lisäksi suuri joukko vapaaehtoisia seuran jäseniä ja muita avustajia. Erillisen järjestämiskomitean lisäksi konferenssin toteutuksesta vastasi 29 hengen kansainvälinen tieteellinen komitea ja 15 hengen kotimainen tieteellinen komitea. Konferenssin osallistujatavoite 500 – 600 henkeä ylittyi selvästi, kun terveystaloustiede ja kesäinen Helsinki houkuttelivat paikalle yli 800 osallistujaa. Euroopan maiden lisäksi kokousvieraita saapui runsaasti myös kauempaa, kuten Yhdysvalloista, Australiasta, Aasiasta ja Afrikasta.

Konferenssia tukivat taloudellisesti tai käytännön järjestelyin THL, Yrjö Jahnssonin säätiö, Tieteellisten seurain valtuuskunta, sosiaali- ja terveysministeriö, Helsingin kaupunki ja joukko muita julkisia organisaatioita sekä yksityisiä lääkealan yrityksiä. ECHE2010:n menestyksellä oli suuri merkitys myös seuran taloudelle. Kokouksesta kertyneitä varoja tullaan suuntaaman terveystaloustieteen tutkimuksen tukemiseen ja kehittämiseen, esimerkiksi monivuotisen hankeapurahan tai määräaikaisen terveystaloustieteen professuurin muodossa. Euroopan terveystaloustieteen konferenssin ohjelma ja muu kokousmateriaali on nähtävissä verkko-osoitteessa www.eche2010.fi.

Euroopan terveystaloustieteen konferenssi

2010

Teema:	Connecting Health and Economics
Paikka:	Finlandia-talo, Helsinki
Pääpuhuja(t):	Professor Hugh Gravelle (Center for Health Economics, University of York, Iso Britannia)

Professor Guillem López-Casasnovas (Universitat Pompeu Fabra, Espanja)

Johtaja Jaakko Kiander (Palkansaajien tutkimuslaitos)

Osallistujia: 843

Tutkijakoulutus

Seura on osallistunut terveystaloustieteen jatko-opiskelijoiden koulutukseen järjestämällä vuotuisen sosiaali- ja terveystaloustieteen tutkijaseminaarin. Seminaari järjestettiin vuosina 1998 – 2002 kerran vuodessa keväisin ja vuodesta 2003 kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Seminaarissa jatko-opiskelijat voivat esitellä meillä olevia tutkimuksiaan varttuneempien tutkijoiden toimiessa opponenteina ja kommentaattoreina. Järjestämisvuoro kiertää Helsingin, Tampereen ja Itä-Suomen yliopistojen kesken.

Seuran jäsenet ovat osallistuneet aktiivisesti terveystaloustieteen kansainvälisiin tutkijakokouksiin, kuten vuorovuosin järjestettäviin iHEA:n maailmankonferenssiin ja Euroopan terveystaloustieteen konferenssiin sekä ISPOR:in (International Society for Pharmacoeconomics and Outcomes Research) lääkealan kokouksiin. Lisäksi tieteellinen yhteistyö varsinkin englantilaisten terveystaloustieteilijöiden kanssa on ollut vilkasta ja monipuolista, mitä on edesauttanut se, että moni seuran jäsen on opiskellut terveystaloustiedettä Yorkin yliopistossa. Vuosien varrella monet kansainvälisesti tunnetut terveystaloustieteilijät ovat käyneet Suomessa luennoimassa ja olleet samalla seuran vieraina.

Terveystaloustieteen bibliografia, visuaalinen ilme ja internetsivut

Terveystaloustieteen Seura käynnisti vuonna 2000 hankkeen suomalaisen terveystaloustieteellisen julkaisutoiminnan kokoamiseksi. Sen tuloksena julkaistiin vuonna 2001 terveystaloustieteen bibliografia. Julkaisuja ei rajattu etukäteen asetetuilla tieteellisillä kriteereillä, vaan mukaan otettiin koko siihenastinen julkaisutoiminta, tieteellisistä lehdistä ammattilehtiin. Bibliografian toimitti silloinen seuran sihteeri, Hennomari Mikkola ja se on nähtävissä Terveystaloustieteen Seuran internetsivuilla.

Seuran visuaalinen ilme sai muotonsa vuonna 1997, kun se julkisti ensimmäinen virallisen logonsa (Kuva 2). Tällöin vakiintui myös vielä nykyään käytössä oleva seuran vaaleansininen tunnusväri. Logo oli käytössä vuoteen 2011 saakka, jolloin laajamittaisemman visuaalisen ilmeen uudistamisen yhteydessä otettiin käyttöön uusi logo (Kuva 3).

Kuva 2. Terveystaloustieteen Seuran logo 1997

Kuva 3. Terveystaloustieteen Seuran logo 2011

Seuran internetsivut perustettiin vuonna 2001. Sivusto sisälsi ajankohtaisten tapahtumien lisäksi tietoa seurasta, sen toiminnasta ja historiasta. Jäsentiedottamisen ohella sivustoa on hyödynnetty Terveystaloustieteen päivän markkinoinnissa ja järjestämisessä. Internetsivuilla on voinut ilmoittautua Terveystaloustieteen päivään ja siellä on julkaistu päivän ohjelma, luentoesitykset ja artikkelikirja. Seuran visuaalisen ilmeen uudistamisen yhteydessä vuonna 2011 uudistettiin myös verkkosivut. Ulkoisen ilmeen uudistamisen lisäksi tavoitteena oli parantaa tiedonsaantia, laajentaa tietosisältöä ja kehittää sivuston ylläpitoa. Uusilla sivuilla voi esimerkiksi hakea seuran jäseneksi, ilmoittautua sähköpostilistalle, ja siellä julkaistaan ajankohtaiset terveystaloustieteen alan tapahtumat ja työpaikkailmoitukset. Jatkossa sivuston yhteyteen on tarkoitus perustaa johtokunnan intranet ja sähköinen asiakirja-arkisto.

Seuralaiset opintomatkoilla ja juhlamielellä

Seura on vuosien varrella järjestänyt jäsenilleen tutustumis- ja opintomatkoja koti- ja ulkomaisiin yliopistoihin, tutkimuslaitoksiin ja yrityksiin. Usein tutustumiskäynnit on tehty sellaisiin ulkomaisiin kohteisiin, joissa seuran jäseniä on ollut työkomennuksilla. Seura on tukenut matkoja rahallisesti esimerkiksi korvaamalla osan matkakustannuksista. Seuraavassa on lyhyt kuvaus merkittävimmistä ulkomaille suuntautuneista tutustumiskäynneistä.

1995

Matkan kohde: Viro, Tarton yliopisto, terveystaloustieteen laitos.

Matkan isäntä: Hannu Valtonen, kutsujana Kirsti Meiesaar (Viro)

Matkan sisältö: Matkaan osallistuneiden seuran jäsenten ja isäntäorganisaation edustajien luentoja.

1997

Matkan kohde: Latvia, Riika, terveystministeriö (Ministry of Welfare)

Matkan isäntä: Eero Linnakko

Matkan sisältö: Iltapäiväseminaari, johon osallistui noin 50 henkeä Latvian terveystministeriöstä ja sairauskassa-alueilta sekä opiskelijoita Riian yliopiston taloustieteen laitokselta ja seuran jäseniä. Seminaarin teema oli ”Economic Research for Health Policy Development.” Terveystaloustieteen Seuran jäsenistä seminaarissa puhuivat Markku Pekurinen, Hannu Valtonen ja Kari Vinni.

1997

Matkan kohde: Englanti, York

Matkan sisältö: Seuran jäseniä osallistui Englannin Health Economists’ Study Group’n (HESG) 25-vuotisjuhlaan ja professori Alan Williamsin syntymäpäiväjuhlallisuuksiin.

2005

Matkan kohde: Ukraina, Kiova, National University of Kiev

Matkan isäntä: Eero Linnakko

Matkan sisältö: Matkaan osallistuneiden seuran jäsenten esitelmiä mm. kilpailusta terveydenhuoltomarkkinoilla (Hennamari Mikkola), sairaaloiden tuottavuuden mittaamisesta (Markku Pekurinen), hoitopisodien kustannusvaikuttavuudesta (Unto Häkkinen) ja laatupainotettujen elinvuosien kustannus-hyötyanalyysistä (Harri Sintonen).

Seuran 15-vuotisjuhlia vietettiin vuonna 2007 ravintola Savoysa Eteläesplanadilla. Juhlavaan gaalailtaan hyvän ruoan, juhlapuheiden ja tanssin merkeissä osallistui runsas joukko seuran jäseniä seuralaisineen. Juhlan avauspuheessa tutkimusprofessori Markku Pekurinen totesi: ”Seura perustettiin Helsingissä Tarkk'ampujankadulla Suomen Terveystutkimuksen toisen kerroksen neuvotteluhuoneessa vuonna 1992. Viidessätoista vuodessa olemme edenneet viisi kerrosta ja 750 metriä, eli noin 50 metriä vuodessa. Tasaisen vauhdin taulukolla Seuran 25-vuotisjuhlia vietetään, mitataustarkkuudesta riippuen, joko sosiaali- ja terveysministeriössä Kirkkokadun isossa neuvotteluhuoneessa, Suomen Pankissa tai Säätytalolla.”

Terveystaloustieteen Seuran täyttäessä 20 vuotta, iltapäivän juhlaseminaari pidetään Tieteiden talossa Helsingin Kirkkokadulla. Viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana seura on siis edennyt aikaisempaa pidemmin harppauksin. Viimeistään seuraavana juhluvuonna, Terveystaloustieteen Seuran täyttäessä neljännesvuosisadan, tiedämme onko vauhdin kiihtyminen pysyvää ja kuvastaako se myös yleisemmin terveystaloustieteen suotuisia kasvuolosuhteita ja nousujohteista kehitystä tieteenalana Suomessa.